P9_TA(2022)0125

Jačanje represije u Rusiji, uključujući slučaj Alekseja Navaljnog

Rezolucija Europskog parlamenta od 7. travnja 2022. o jačanju represije u Rusiji, uključujući slučaj Alekseja Navaljnog (2022/2622(RSP))

(2022/C 434/12)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Rusiji,

— uzimajući u obzir Povelju UN-a, Opću deklaraciju o ljudskim pravima, Europsku konvenciju o ljudskim pravima, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima i Deklaraciju UN-a o borcima za ljudska prava,

— uzimajući u obzir Ustav Ruske Federacije,

— uzimajući u obzir izjavu potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Josepa Borrella od 28. ožujka 2022. o nezavisnim ruskim novinama *Novaja Gazeta*,

— uzimajući u obzir izjavu Visokog predstavnika u ime EU-a od 22. ožujka 2022. o odluci da se politički motivirano zatvaranje Alekseja Navaljnog produlji za još devet godina,

— uzimajući u obzir izjavu povjerenice Vijeća Europe za ljudska prava od 24. ožujka 2022. u kojoj pozdravlja hrabar rad novinara i boraca za ljudska prava, uključujući one iz Ruske Federacije i Bjelarusa,

— uzimajući u obzir izjavu predstavnika za slobodu medija Organizacije za europsku sigurnost i suradnju od 3. ožujka 2022. o ozbiljnom kršenju prava na slobodu izražavanja i slobodu medija u Rusiji u kontekstu vojnog napada te zemlje na Ukrajinu,

— uzimajući u obzir izjavu visoke povjerenice UN-a za ljudska prava o nedavnim događajima u Rusiji i Ukrajini,

— uzimajući u obzir članak 144. stavak 5. i članak 132. stavak 4. Poslovnika,

A. budući da je Ruska Federacija u više navrata prekršila međunarodno pravo i svoje međunarodne obveze te pokrenula nezakonitu, neizazvanu i neopravdanu ratnu agresiju protiv Ukrajine i počinila masakre nad njezinim građanima; budući da su zakonodavna ograničenja, zabrane medija, kriminalizacija neovisnog izvješćivanja i slobodnog mišljenja te drugi politički progoni posljednjih mjeseci dosegli totalitarne razmjere, što je prouzročilo raspad neovisnog i pluralističkog civilnog prostora u Rusiji;

B. budući da je ruski režim na dosad nezabilježen način pojačao represiju nad mirnim prosvjednicima, neovisnim novinarima i blogerima, borcima za ljudska prava i aktivistima civilnog društva kako bi ušutkao svaku kritiku i protivljenje svojoj nezakonitoj, neizazvanoj i neopravdanoj vojnoj agresiji na Ukrajinu; budući da su tisuće ljudi pobjegle iz Rusije zbog drastično povećanog rizika od proizvoljnih uhićenja i progona; budući da je ta represija imala razorne posljedice za živote i slobode manjina, pripadnika zajednice LGBTQI+, žena i svih onih koje vlada i društvo označuju kao osobe koje odstupaju od pravila ponašanja ili normativnih pravila i nametnutih očekivanja ili kritiziraju režim i politike ruskih vlasti;

C. budući da su temeljna ljudska prava, uključujući slobodu udruživanja i slobodu izražavanja, sadržana u Ustavu Ruske Federacije, kao i u brojnim međunarodnim pravnim instrumentima na koje se Rusija obvezala; budući da su ruske vlasti odgovorne za višegodišnje sustavne propagandne kampanje protiv Ukrajine, Europe i liberalnih demokratskih vrijednosti, koje su kulminirale iskorjenjivanjem posljednjih ostataka dinamičnog, politički aktivnog i neovisnog civilnog društva;

četvrtak, 7. travnja 2022.

D. budući da su od 24. veljače 2022. ruske vlasti proizvoljno pritvorile više od 15 400 mirnih proturatnih prosvjednika diljem zemlje, što neke podvrgava teškom zlostavljanju i drugim kršenjima ljudskih prava; budući da je od tada već pokrenuto više od 60 kaznenih postupaka;

E. budući da su ruske vlasti posljednjih nekoliko godina koristile brojne zakone, kao što su zakon o stranim agentima i njegove varijacije, regulacija takozvanih ekstremističkih organizacija i nadzor nad njima te nebrojeni dekreti regulatornog tijela odgovornog za nadzor medija (Roskomnadzor), za intenzivno zatiranje neovisnog civilnog društva i medija koji djeluju u Rusiji, posebno nevladinih organizacija, boraca za ljudska prava, novinara, odvjetnika, kao i aktivista za prava žena, LGBTQI+ aktivista i aktivista za zaštitu okoliša te aktivista etničkih i kulturnih manjina; budući da svi ti zakoni, propisi i sudska i administrativna opterećenja prisiljavaju aktere civilnog društva da odbijaju financiranje iz inozemstva, provode autocenzuru i smanjuju svoju vidljivost u javnosti i svoje aktivnosti zbog straha od državne odmazde;

F. budući da je ruski parlament 4. ožujka 2022. izmijenio Kazneni zakon tako da je njime sada predviđena 15-godišnja zatvorska kazna zbog širenja navodno lažnih informacija o ratu u Ukrajini; budući da je 22. ožujka 2022. zakon proširen kako bi se kriminaliziralo širenje „lažnih vijesti” o svim aktivnostima ruskih službenih tijela u inozemstvu; budući da je ruska Duma 4. ožujka 2022. zabranila prosvjede protiv rata u Ukrajini; budući da su ruskim pravnim reformama uvedeni upravni prekršaji i kaznena djela za ruske državljane i pravne subjekte koji zahtijevaju međunarodne sankcije protiv ruske države, njezinih državljana ili bilo kojeg ruskog pravnog subjekta;

G. budući da su ruske vlasti prisilile nekoliko neovisnih medijskih kuća da privremeno ili trajno obustave svoje aktivnosti ili ih premjeste u inozemstvo te istovremeno blokirale pristup drugim medijima u kontekstu rastuće internetske cenzure, kontrole i izolacije, čime se ruskom stanovništvu uskraćuju nepristrane informacije o ruskom ratu protiv Ukrajine i ratnim zločinima koji su ondje počinjeni u ime Ruske Federacije; budući da tim medijima naročito pripadaju radijska stanica *Eho Moskve*, televizijska stanica *Dožd* i novine *Novaja Gazeta*; budući da su vlasti blokirale strane društvene mreže u Rusiji i poduzeće Meta, matično poduzeće Facebooka, Instagrama i WhatsAppa koje su označile kao „ekstremističko”, stavile na crnu listu;

H. budući da su od početka ruskog rata u Ukrajini stotine novinara, boraca za ljudska prava, aktivista i drugih napustile Rusiju zbog drastično povećanog rizika od proizvoljnih uhićenja i progona, među ostalim i nakon što je predsjednik Putin one koji prosvjeduju protiv rata nazvao „izdajicama naroda” i „petom kolonom”;

I. budući da je Odbor ministara Vijeća Europe 16. ožujka 2022. odlučio s trenutačnim učinkom opozvati članstvo Ruske Federacije u Vijeću Europe; budući da je Ruska Federacija 15. ožujka 2022. odlučila napustiti Vijeće Europe, čime je ruske građane lišila zaštite sadržane u Europskoj konvenciji o ljudskim pravima i uskratila im pristup pravnim lijekovima pred Europskim sudom za ljudska prava;

J. budući da je Aleksej Navaljni, ruski odvjetnik, oporbeni političar i antikorupcijski aktivist te dobitnik Nagrade Saharov za 2021., uhićen u siječnju 2021. te je u zatvoru od veljače 2021., gdje služi proizvoljnu, politički motiviranu kaznu i opetovano je podvrgnut mučenju i nehumanom postupanju; budući da je EU najoštrije osudio trovanje i politički motivirano zatvaranje Alekseja Navaljnog, nametnuo ciljane sankcije te i dalje zahtijeva neovisnu istragu o njegovu trovanju;

K. budući da je moskovski sud Lefortovski 22. ožujka 2022., nakon izvanredne sjednice održane u zatvoru, a time i izvan redovnih sudskih objekata, osudio Alekseja Navaljnog na devet godina zatvora s maksimalnim osiguranjem i izrekao mu upravnu novčanu kaznu u iznosu od 1,2 milijuna rubalja (otprilike 12 838 EUR); budući da je ta presuda očito u suprotnosti s međunarodnim pravom i ruskim Ustavom te je nezakonita, proizvoljna i politički motivirana kao i prethodna presuda;

L. budući da brojnim aktivistima prijeti uhićenje ili su bili uhićeni i proganjani zbog potpore Alekseju Navaljnom ili suradnje s njime ili su podupirali njegove ideje, kao što je strategija pametnog glasovanja; budući da su zbog takve potpore bili optuženi i kazneno gonjeni na temelju retroaktivne primjene novih zakona ili upravnih odluka i na osnovi svojih izjava na društvenim mrežama, te su mnogi od njih napustili Rusiju nakon što su protiv njih podignute kaznene prijave; budući da je Zaklada Alekseja Navaljnog za borbu protiv korupcije označena kao ekstremistička;

1. osuđuje unutarnju represiju ruskog režima koja se pogoršala nakon ruske ratne agresije na Ukrajinu; zahtijeva da ruske vlasti zaustave uznemiravanje i zastrašivanje svih proturatnih prosvjednika, neovisnih organizacija civilnog društva, nevladinih organizacija, boraca za ljudska prava, novinara, odvjetnika, aktivista za prava žena, LGBTQI+ aktivista i aktivista za zaštitu okoliša u Rusiji te napade na njih; izražava svoju solidarnost s demokratskim snagama u Rusiji koje se zalažu za otvoreno i slobodno društvo, te naglašava svoju potporu svim pojedincima i organizacijama koji su mete napada i represije;

2. osuđuje neototalitarno i imperijalističko ideološko stajalište ruske vlade i njezinih propagandista; naglašava da su napadi na demokraciju i nepoštivanje prava drugih naroda doveli Rusiju do despotizma, međunarodne agresije i ratnih zločina; naglašava da je nedemokratska Rusija stalna prijetnja europskoj sigurnosti i stabilnosti;

3. žali zbog ruskog zakonodavstva, među ostalim o stranim agentima, izmjena Kaznenog zakona uvedenih 4. ožujka i 22. ožujka 2022. i Zakona o masovnim medijima, koji se koriste za sudsko uznemiravanje neistomišljenika u zemlji i inozemstvu te za potkopavanje neovisnih medija; naglašava da su ti događaji u očitoj suprotnosti s obvezama koje je Rusija dobrovoljno preuzela u skladu s međunarodnim pravom i upisala u svoj Ustav;

4. osuđuje kontinuiranu i sve veću cenzuru ruskih vlasti, uključujući na internetu, te ih poziva da odmah prestanu s nadzorom i cenzurom;

5. osuđuje postupanje ruskih vlasti u kaznenom progonu majki ruskih vojnika i njihovih etabliranih organizacija, čime se ruskim roditeljima uskraćuju informacije o tome gdje se nalaze njihova djeca, i odbijanje suradnje s ukrajinskim vlastima kako bi se vratili posmrtni ostaci ruskih vojnika poginulih na ratištu;

6. osuđuje ulogu moskovskog patrijarha Kirila, poglavara Ruske pravoslavne crkve, zbog teološkog opravdavanja ruske ratne agresije protiv Ukrajine; pohvaljuje hrabrost 300 svećenika Ruske pravoslavne crkve koji su potpisali pismo kojim se osuđuje agresija, izražava žaljenje zbog patnje ukrajinskog naroda i traži da se „zaustavi rat”;

7. oštro osuđuje zatvaranje dobitnika Nagrade Saharov Alekseja Navaljnog i ponavlja svoj poziv na njegovo trenutačno i bezuvjetno puštanje na slobodu, kao i na oslobađanje stotine drugih ruskih građana koji su neutemeljeno pritvoreni samo zbog hrabrosti da prosvjeduju za demokraciju i mir ili za poboljšanje svojih prava, uključujući pravo na slobodu izražavanja i mirnog okupljanja; poziva ruske vlasti da poboljšaju uvjete u zatvorima i ustanovama za pritvor kako bi se zadovoljili međunarodni standardi; smatra da je humanitarno, zdravstveno i sigurnosno stanje Alekseja Navaljnog prioritetno pitanje za EU; poziva ruske vlasti da poduzmu sve potrebne mjere kako bi se u potpunosti osigurala njegova prava tijekom nezakonitog pritvora; osuđuje činjenicu da se tijekom suđenja Alekseju Navaljnom nije poštovalo njegovo pravo na pošteno suđenje i ponovno poziva na to da se bez odgode provede transparentna istraga trovanja Alekseja Navaljnog;

8. smatra da je represija nad Aleksejem Navaljnim, njegovim pristašama, medijima i civilnim društvom dio uvoda u rusku kriminalnu ratnu agresiju te ponavlja da su politički pluralizam i slobodni mediji najbolja zaštita od međunarodne agresije koju provodi nedemokratska vlada, kao i najbolja prepreka toj agresiji; smatra da napori koje ulažemo u podupiranje slobode mišljenja i medija za ruske građane čine sastavni dio naših napora u borbi protiv rata i agresije u Ukrajini;

9. oštro osuđuje odluke ruskih sudova koje su dovele do zatvaranja organizacije International Memorial i Centra za ljudska prava „Memorial”, koji su među najstarijim i najistaknutijim ruskih organizacijama za ljudska prava i dobitnici Nagrade Saharov; osuđuje stalna upozorenja Roskomnadzora upućena Novaji Gazeti u vezi s cenzurom i navodnim kršenjima zakona o „stranim agentima”, što je rezultiralo najavom tih novina o prekidu rada do kraja rata u Ukrajini; isto tako žali zbog zahtjeva ruskog glavnog državnog odvjetnika da Roskomnadzor ograniči pristup radijskoj postaji Eho Moskve i televizijskom kanalu Dožd zbog njihova izvještavanja o ratu u Ukrajini; pohvaljuje ulogu tih medija, kao i mnogih drugih neovisnih organizacija i novinskih kuća koje su u međuvremenu zatvorene zbog otkrivanja istine i izlaganja činjenica o zločinima sovjetskog režima i ruske vlade, kao i zbog svojeg zalaganja za ljudska prava; poziva na okončanje sustavne represije nad novinarskim institucijama i neovisnim medijima, koji čine temeljne stupove slobode i demokracije;

10. poziva Vijeće UN-a za ljudska prava da hitno i u potpunosti istraži kršenja prava na informiranje i slobode izražavanja koja je počinio ruski režim;

11. izražava duboku zabrinutost zbog toga što represija nad ruskim civilnim društvom, borcima za ljudska prava, aktivistima za prava žena, aktivistima za spolno i reproduktivno zdravlje i prava te zajednicama LGBTQI+ dodatno pogoršava situaciju već ionako ugroženih i diskriminiranih skupina u zemlji;

12. ponavlja da je slobodan i neovisan rad organizacija civilnog društva i medija temelj demokratskog društva; stoga poziva Rusiju da uspostavi jasan pravni okvir i sigurno okruženje za organizacije civilnog društva, prosvjednike, medije i političke aktere u skladu s ruskim Ustavom i međunarodnim obvezama te međunarodnim standardima u području ljudskih prava kako bi mogli obavljati svoj legitiman i koristan rad bez uplitanja; naglašava da je potrebno zajamčiti učinkovitu pravnu zaštitu za prosvjednike, aktiviste civilnog društva i novinare čija su temeljna prava prekršena;

13. poziva Komisiju, Europsku službu za vanjsko djelovanje (ESVD) i države članice da pomno prate stanje ljudskih prava u Rusiji te da pruže hitnu pomoć i povećaju potporu civilnom društvu, neovisnim nevladinim organizacijama, borcima za ljudska prava i neovisnim medijima koji su i dalje aktivni u Rusiji, uključujući održivu i fleksibilnu financijsku pomoć; poziva delegaciju EU-a i predstavništva država članica u Rusiji da javno izraze solidarnost sa žrtvama progona;

14. potiče Komisiju i države članice da ojačaju zaštitu pravâ i tjelesnog integriteta aktivista, neovisnih novinara i boraca za ljudska prava koji su žrtve represije od strane ruskih vlasti te da im osiguraju hitne vize kako bi mogli napustiti zemlju i pronaći privremeno utočište u EU-u te kako bi se ugroženim ili zabranjenim ruskim nevladinim organizacijama i medijima omogućilo da po potrebi odmah nastave s radom s teritorija EU-a;

15. poziva potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika Unije i Vijeće da učinkovito iskoriste globalni režim sankcija EU-a u području ljudskih prava i uvedu restriktivne mjere protiv svih ruskih dužnosnika uključenih u represiju nad neovisnim civilnim društvom, medijima i mirnim prosvjednicima, kao i protiv onih uključenih u najnoviji predmet protiv Alekseja Navaljnog;

16. poziva Komisiju i države članice da sprječavaju i suzbijaju širenje dezinformacija, uključujući propagandu, te da ojačaju neovisne medije; pozdravlja razvoj posebnih platformi i vijesti na ruskom i ukrajinskom jeziku; poziva na poboljšanje strateške komunikacije EU-a i istraživanje učinkovitih načina za borbu protiv ratne propagande koja potječe iz Rusije od medija kao što su Rossija, ruski Prvi kanal i NTV, koji distribuiraju sadržaje koji opravdavaju ratnu agresiju i pogrešno informiraju građane o njoj; poziva države članice, Komisiju i ESVD da nastave poboljšavati alternativne internetske informacije o aktualnim događanjima na ruskom jeziku u svrhu borbe protiv dezinformacija, da i dalje osiguravaju prevođenje javnih izjava EU-a i država članica na ruski jezik te da se obraćaju publici i platformama ruskog govornog područja;

17. poziva Komisiju i države članice da u EU-u ugoste timove iz zabranjenih medija i da razviju zajedničku platformu za medije u egzilu, kao i da podrže tehnologije koje ljudima omogućuju da koriste internet za ostvarivanje svojih temeljnih prava, posebno slobode informiranja i izražavanja, te za podržavanje težnje k demokraciji i vladavini prava tako što će osigurati tehnološka sredstva kojima se mogu zaobići nadzor komunikacija i blokiranje internetskih stranica i aplikacija u Rusiji, uključujući relativno primitivnu tehnologiju kao što su srednji valovi te VPN platformu za Rusiju, mreže za anonimizaciju i satelitsku televiziju;

18. poziva delegaciju EU-a i nacionalna diplomatska predstavništva u Rusiji da pomno prate stanje na terenu i način na koji se provode suđenja te da pogođenim osobama pruže potporu koja bi im mogla biti potrebna, uključujući izravnu financijsku pomoć za pokrivanje troškova odvjetnika i stručnjaka; poziva sve vlade da odbiju sve buduće zahtjeve za izručenje ruskih državljana zbog kaznenih djela na temelju Kaznenog zakona i Zakona o upravnim prekršajima;

19. potiče države članice, Vijeće i Komisiju da osiguraju humanitarni status i stvore sigurne mogućnosti migracije za ugrožene predstavnike ruske oporbe, civilnog društva i medija, uključujući osiguravanje mogućnosti da im se dopusti dugotrajni boravak i rad u Europskoj uniji; poziva države članice da osmisle mehanizam za zaštitu ruskih vojnika koji odluče prebjeći; poziva financijske institucije, banke, kartične kuće i državna tijela da uvedu postupke provjere za prilagođenu primjenu sankcija protiv ruskih građana u EU-u kako bi se oporbenim aktivistima, neovisnom civilnom društvu i predstavnicima medija omogućilo da zadrže pristup svojoj financijskoj imovini koja im je potrebna da bi si osigurali sredstva za život u Europskoj uniji;

20. podsjeća da akademska i kulturna suradnja na pojedinačnoj razini, čak i u vrijeme sukoba, može pomoći u jačanju pluralističkih stajališta u antidemokratskim okolnostima i poslužiti kao osnova za olakšavanje ponovne uspostave odnosa nakon sukoba; naglašava da je ruska znanstvena zajednica glavna meta represije koju provodi Putinov režim;

21. ističe stratešku vrijednost doprinosa ruskih akademika koji se protive ratu kad je riječ o analizi Putinova režima i načina na koji mu se može suprotstaviti; poziva na donošenje strategije EU-a kojom bi se ruskim studentima i profesorima omogućilo da službeno nastave studij i rad na europskim sveučilištima, posebno u humanističkim disciplinama, te da steknu odgovarajuće diplome;

22. poziva ESVD, Komisiju i države članice da uključe ljudska prava i savjetovanje s civilnim društvom u sve dijaloge između EU-a, njegovih država članica i Rusije, kao i da poštuju svoju obvezu u pogledu rodno osviještene politike;

23. poziva EU i države članice da nastave surađivati s ruskim građanima i ruskim civilnim društvom u egzilu; apelira na EU da pokaže spremnost da podupre rusko civilno društvo u njegovim naporima za izgradnju demokratske Rusije te da otvorenih ruku dočeka povratak demokratske i odgovorne Rusije u međunarodnu zajednicu;

24. poziva EU da imenuje posebnog izaslanika za demokratsku Rusiju, koji bi trebao biti zadužen za odnose s ruskim narodom, posebno s borcima za demokraciju u egzilu i onima koji su ostali u Rusiji, a žele da se ta zemlja vrati na demokratski put;

25. poziva Komisiju da u suradnji s ESVD-om pomogne uspostaviti i podržava centar za demokratsku Rusiju za održavanje kontinuiranog dijaloga s demokratskom ruskom zajednicom, posebno s antiratnim odborom koji su osnovali aktivisti ruske demokratske oporbe, kako bi se osigurala izravna komunikacija s ruskim narodom, da zajedno s civilnim društvom razvije strategiju za buduću demokratsku Rusiju, da poboljša integraciju novih iseljenika iz Rusije preko obrazovnih programa te da organizira godišnje sastanke na vrhu između EU-a i demokratske Rusije u egzilu;

26. potiče potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika Unije i države članice da poduzmu koordinirane mjere sa zemljama sličnih stavova kako bi se podigla razina osviještenosti o ograničenjima temeljnih sloboda i ljudskih prava koja nameću ruske vlasti i kako bi se borilo protiv tih ograničenja, među ostalim intervencijama na visokoj razini i javnim intervencijama, koordiniranim demarševima, stalnim nadzorom na međunarodnim i regionalnim forumima za ljudska prava, kao i redovitim procjenama učinka na ljudska prava kako bi se osiguralo da suradnja s Rusijom ne ugrožava ciljeve u pogledu ljudskih prava i da izravno ili neizravno ne doprinosi kršenjima ljudskih prava;

27. konstatira da prema podacima Centra Levada 83 % Rusa podupire Putinov rat u Ukrajini, dok je postotak Rusa koji smatraju da zemlja ide u pravom smjeru porastao s 52 % na 69 %, što je najviša razina zabilježena od 1996.; u tom pogledu pozdravlja hrabrost pojedinaca koji otvoreno prosvjeduju i protive se ruskom imperijalizmu u najnovijem obliku – invaziji na Ukrajinu – unatoč brutalnoj politici suzbijanja nereda, kao i medijskom i društvenom pritisku; usprkos tome, apelira na građane EU-a da ne izjednačavaju sve ruske građane s brutalnim postupcima njihova vodstva i vojske u Ukrajini; poziva Komisiju i države članice da podrže i zaštite kritičare u ruskoj dijaspori koji su žrtve prijetnji od strane ruskih vlasti; osuđuje skupove koje je ruska dijaspora organizirala kao potporu ratu ili prosvjede protiv prihvaćanja ukrajinskih izbjeglica;

28. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Vijeću, Komisiji, vladama i parlamentima država članica, visokoj povjerenici UN-a za ljudska prava, Vijeću Europe, Organizaciji za europsku sigurnost i suradnju te predsjedniku, vladi i parlamentu Ruske Federacije.